

مهولدی کردی

(ئەبەسەدکۆ خاسە)

١٨٦٧-١٩٥١

روشان لەزگین

ژاراقایین کوردی یا کو دهرهنگتر هاتیه نشیسین (کردی)یه. ئەف زاراقه ل کوردستانا باکوور تهقریبه ن ژنالیی پینج ملیون کهسیقه تی ئاخافتن و ب ناغین کرمانجکی، زازاکی و دملکی ژی تی ناغفرن. جارا پیشین زمانزان (پهتەر لهجهی - Peter Lerchî - ۱۸۲۷-۱۸۸۴) ههنگ مهتین فولکلوریک ژدهفی چهند کوردان بهرههف کرنه و د ساللا ۱۸۵۷ ده ل ناکاده میا رووسیایی و هساندنه. پشتی فان مهتنان، کتیبیا پیشین کو ب قی زاراقایین ژنالیی کورده کشفه هاتیه نشیسین (مهولدی کردی)یه. د قی نشیساری ده ئەز دی ب کورتی بهحسا قی پهرتووکی و نشیسکاری وی بکم.

نشیسکاری (مهولدی کردی)^(۱) ئەحمه دی خاسی د ساللا ۱۸۶۷ ده ل دهقرا (لجی ههزانی - Licê Hezanê) هاتیه دنن، رۆژا ۱۸ سیات ۱۹۵۱ ده دیسا ل ههزانی چوو به رهههتی. ناسخ زهینه لایدین نامه دی ناغی باپیرین ئەحمه دی خاسی وسا دههزمیره: «ئەحمه د بن حهسه ن بن ئوسمان بن ئوسمان ئیزا بن ئومه ر بن ئەحمه د خان بن ئیسا خان» ئەحمه دی خاسی ژعه شیرا زکتی، ژگوندی شینییه. «^(۲) باپیری وی مه لا ئوسمان هاتیه ل ههزانی مهلاتی کریه، نیدی ل ور مانه ^(۳)».

ئەحمه دی خاسی د ناغ خه لکی ههزیمی ده ب ناغین مه لا ئەحمه دی خاسی، سهیدایی خاسی، خوجهوی خاسی و خاسی ژی تی ناغفرن. ئەو ب خوه دهرهقی لهقهبا «خاسی» ده وسا دبیشه: «ژبهری ده بوقه بیله میا مه دبیزن، خاسان، چمکی د نهزهرا وان ده ئەو قولین خاس بین خودی بوونه، ژفی چهندی ئەز ژی وهک، خاسی تیمه ناغفرن ^(۴)».

ئەحمه دی خاسی ل کوندی خوه ههزانی ل بهر مه لا مستهفا خهتیبی دهست ب خوهندن کریه، پاشی ل کوندی لجی پیجاری خوهندن خوه دموام کریه. تههسیلا بلند ل ناغهندا دیاربه کری، ل مهدرهسه میا مهسودیه یا ناقدار تهمام کریه و ئیجازه میا خوه ب تاریخا هیجری ۱ رهییولئاخر ۱۳۲۰ (میلا دی: ۸ ههزیران ۱۹۰۲) ژدهستی موفتی ئیبراهیم ئەفهندی (ئیبراهیم ئولوغ - İbrahim Ulug) و مرگرتیه ^(۵).

بهریرهنگ ژ مهولودنامه میا ززاک

ژ زاراقایین کوردی یا کو دهرهنگتر هاتیه نشیسین (کردی)یه. ئەف زاراقه ل کوردستانا باکوور تهقریبه ن ژنالیی پینج ملیون کهسیقه تی ئاخافتن و ب ناغین کرمانجکی، زازاکی و دملکی ژی تی ناغفرن.

پشتی کو خوهندنا خوه تهمام دکه ب تاریخی روومی د ههزیرانا
 ساللا ۱۳۳۰ (میلادی:ههزیران/تهمووز ۱۹۱۴) ده ل ناڤهندا دیاربه کړی
 وهکی مودهرس دهیته دامه زرانندن. پاشی، دیسا ب تاریخی روومی د
 تهمووز ۱۳۳۱ (میلادی: تهمووز/تهباخ ۱۹۱۵) ده ژ بو مودهرسیا ههزانی
 دهیته دامه زرانندن. ژورژی وهک موفتیی لجنی دهیته دامه زرانندن. خاسی ب
 خوه د بهلگه یه کا ره سمی ده دبیزه «ب ههفت سهد قورش مهعاشی ټهز
 روژا ۲۰ تهشرین ۱۹۱۸ تاین بووم و من روژا ۱۰ کانوون ۱۹۱۸ ده دست ب
 وهزیفه کر.» ل چاڤکانیه کی دمریاس دبه کو «خاسی د روژا ۲۱ ئادار
 ۱۹۲۲ ده نیستیفا کر و ژومیزیفا موفتیی قهقهه تیا^(۳)». خاسی ب
 خوه سهده می نیستیفا کرنا خوه وسا ئیفاده دکه: «هتا نها ل سهر
 مهقامی کو ټهز تیده بووم قورئان نامر بوو لی ژ نها پیښه قورئان بوویه
 مهعموور^(۴)». لی راستیا مهسه له یی ټهقه یه، پشتی کو حکومتا
 مستهفا که مالی ل ئانکارایی ب سهر دکهغه و خهلیفه تیی رادکه
 هنگی سهیدایی خاسی ناخوازه ببه مهعمووری کهمالیستان.

ټهمه دئ خاسی ټه ربایئ زمانئ عهره بی ، فارسی ، ترکی و کوردی
 (کردکی و کورمانجی) یه.

بهرهمین وی یین کو ټم دزانن ټهغه نه :

۱. مهولدی کردی (-l'Nebîyyî'n-Mewlidu)

Qureysîyyî)، چاپخانه یی لیتوگرافیا دیاربه کر ۱۸۹۹، ۲۹ رپه لی.

۲. شیعرا کورمانجی

۳. موله ممهع

۴. فهزه لا ترکی

۵. منظومه فی أسماء الحسنی (مهنزومه یا دهرهقی نوؤ و نهه
 ناڤین خوه دی ده)

۶. ردیه علی اسماعیل البس بردی (بو موفتیی مهشهور

ئیسمایل خه تیب ټه رهنی دهرهقی مهسه له یی تهسه و ټه ده رهدیه یه کا
 عهره بی یا مهنزوم)

۷. بشری العباد فی علم الاعتقاد (د ساللا ۱۳۲۴ میلادی: ۱۹۰۶-

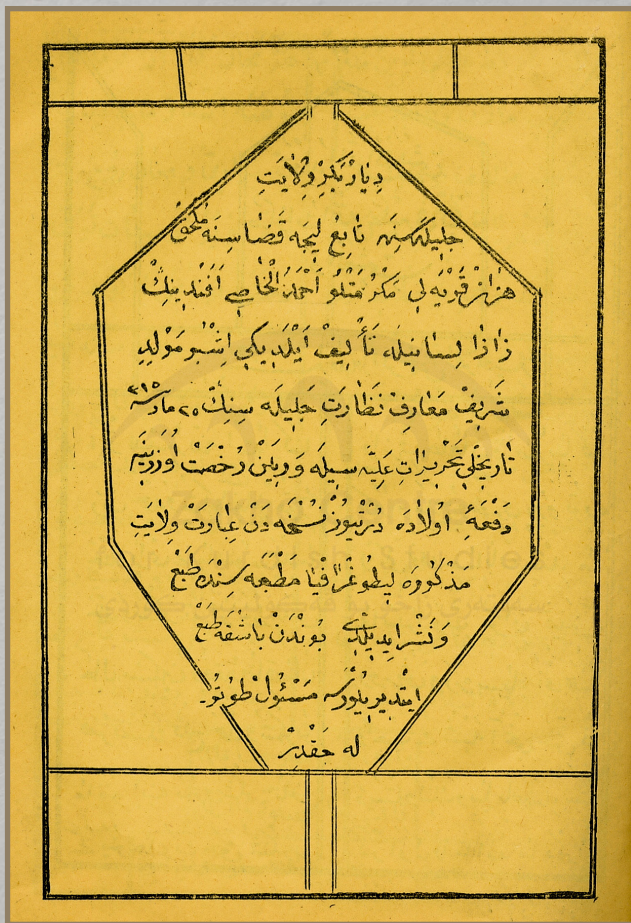
۱۹۰۷) نفیسان دیه، مهنزومه یه که دهرهقی باومریا مهزه به ټه شاریان
 ده یه)

۸. کتاب التسدید بشرح مختصر التوحید ، ۵۹ روپه ل (شهرها

ریساله ی ۷. بشری العباد فی علم الاعتقاد، د ساللا ۱۳۵۱ |میلادی: ۱۹۳۳ ده
 نفیسان دیه، په خشانه)

دبیزن برایی وی مه لا ئار ټه کو د ټهینی ده می ده زافایی وی بوو
 زی، ده ما کو مه لایی جامی که بیر یا دیاربه کړی بوو، د ده ما جوونتیا
 لهشکهری یا ۱۲ ئادار ۱۹۷۱ ده ژ به ترسا لهشکهران که له ک کتیب و
 نفیسین خاسی شهوتان دنه. لی راستیا وی ئانجاخ خوه دی بزانه.

بهره ما وی (مهولدی کردی) یه که مین کتیبه کو ب
 زارافایی کردی هاتیه نفیسین. ټه ټه ماله کا مهزن د ساللا ۱۸۹۳ ده
 هاتیه نفیسین لی د ساللا ۱۸۹۹ ده ب روخسه تا ره سمی ل دیاربه کړی، د
 چاپخانه یا لیتوگرافیا ده ۴۰۰ نوسخه یی وی چاپ بوونه. ټه کتیب
 ههری پیشینه کو ل ناڤه ټه ردی کوردستان د چاپخانه یی ده چاپ
 بوویه. ژ بو کو روخسه ت بیته و مرگرتن، خویایه کو که له ک نفیس
 جوونه و مزارتا مه عار ټه و د داویی ده روخسه ت هاتیه دابین.

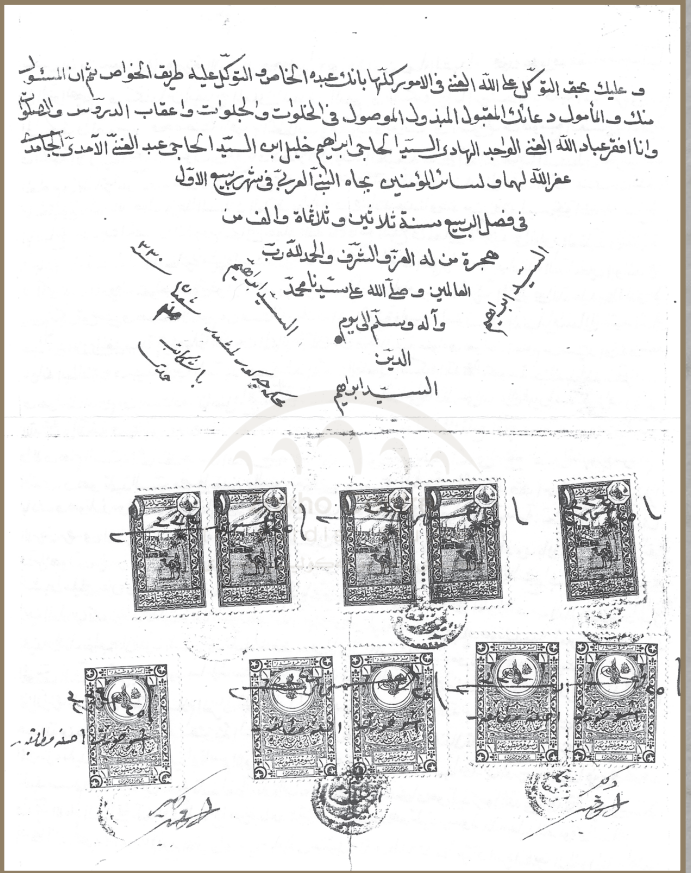

بهره یه که ژ مهولود نامه یا ززاکی

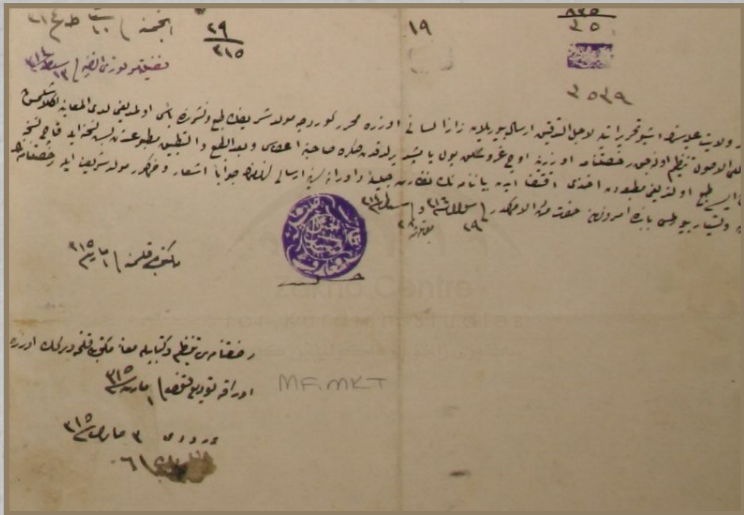
بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ

سبحان من جعل العلماء ورتبة الانبياء وجعلهم ادم افضل من دماء الشهداء فخذوا علومهم ففقا التصريف الباطن
على الخواص الصحيح وكننا من ايضاح المعاني بالمنطق الفصيح ونشكته عما ارشدنا بأدب المناظرة في الكلام
الى الحكف والصواب وخصصنا بافهام الخطاب في فصول وابواب ونصلى على من هو منبع التفسير والحديث
والحكمة الالهية وجمع الاصول والفروع والاخلاق والجملة الطبيعية وعلو آله المتأخرين المستبينين بحجرات
العلوم وكلياتها عن علومه الدقيقة عباراتها واشعارها وبقدر فلما كان في لدى المنوف الذي عنده من الشفقة
كما حقيقته لانها بالدخول في هذا المسلك العلي وديارها وزيارته عندنا وعند من رفقته ليس بجيفة اغنى به الصالح
ابا صالح احمد بن الحسن المشهور بالخاص حمله الله ثقا قمع البدع والمعاصر فاجزته في العلوم العقلية والقلبية
اجازة عامة شاملة كما اجازته شيخه واستاذوه واولاد الذين كان بائناهم من عباد الله الصالحين ابوالعالم
والكالات المعروف بمواجبه على شوقه لتعلمه وحشره الله واولادنا تحت لواءه جيبه العربي الفقيه صلوات الله عليه وعظا الله وسلم
كل ابيك وشمس وهو اخذ العلوم عن استاذوه واولاد ابي احمية ولبية المنوف ابي الفضل والمعالق السيد الحاجي
عبد الغني ائذني الفتى ببلدة امد صابرا الله عن الكاين طيب الله ثراه وجعل الجنة مناه و هو اخذ العلوم من سيد اوانه وسعد
ثرياته ابا الفتوح و جيبه الذي السيد احمد الشهد الامدي القلعوي اسكنه الله ثقا بجوحة جنانه بلطفه الشريف
و هو اخذ العلوم من استاذوه الفاضل والبع الذي كان له ساحل السيد الحاجي حافظ على فئدة الشهرين باسكي من زاده رفقه
الله ثقا في الآخرة درجة وزاده وهو اخذ العلوم من سيد العلماء وسعد الفضلاء قاصع الرغوب والاستقام والاشوك
والا وهام السيد الحافظ حسن ائذني عليه رمة الملك القوي هو تلميذ الحاجي مصطفى ائذني الشهرين يدوس حمام
ائذني وهو تلميذ السيد مصطفى ائذني العريف بعمان بنجق وهو تلميذ محقق والكبر المديقق احمد ائذني المشهور بقرا
بادي وهو تلميذ مولانا عثمان الترخالي مولانا ثم التوقا في مسكنه وهو تلميذ ملك الفضائل و يتسمى الحضانة حسن ائذني
الارض روي الشهرين بز روي زاده وهو تلميذ محمد الهيتا في مولانا السيواسي مسكننا الماذون بالافشاء فيه الشهرين بالنفس
وقرا هو الحديث من المشايخ الكملة في الاحاديث النبوية والشيوخ المهرة في الاخبار المحمدية كالشيخ ابي الضياء والنور في
الشهرين ائذني عن اخذ العلوم العقلية من العالم الرياني والفاضل الصمداني مولانا في الكورني ومن العالم العلامة والخبير
زين العابدين الكورني وهما تلميذ مولانا الشيخ عبد الله الحجزبي وهو تلميذ مولانا احمد بنجل وهو تلميذ مولانا ميرزا جعفر الشيرازي
تلميذ مولانا خواجه جمال الدين الشيرازي تلميذ محقق جلال الدين الدواني تلميذ مولانا محي الدين الكوشكاري تلميذ
المحقق الشريف الحرجاني تلميذ مبارك شاه تلميذ المحقق قطب الدين الشيرازي تلميذ الكاتب القزويني تلميذ الامام
خز الرزي تلميذ الامام حجة الاسلام الغزالي تلميذ امام الحرمين عبد الملك بن عبد الله بن يوسف الجويني وهو تلميذ والده
عبد الله بن يوسف بن محمد بن حبويه الشيخ محمد جويني وهو تلميذ ابي بكر لفضل تلميذ ابي زيد الرزي تلميذ ابي اسحاق
الرزي تلميذ احمد السمرقندي تلميذ ابي قاسم الانباطي تلميذ اسماعيل بن سيبه وهما تلميذ محمد بن ادريس الشافعي رحمه الله عليه
تلميذ مسلم وهو تلميذ ابن حريج تلميذ عطاء تلميذ ابن عباس رضي الله عنهما وهو تلميذ رسول الله صلوات الله تعالى عليه وسلم
وايضا الامام الشافعي تلميذ مالك تلميذ نافع هو تلميذ ابن عمر رضي الله عنهما وهو تلميذ رسول الله عليه الصلوة والسلام
و على آله وصحبه اجمعين الى يوم الدين واو صيد باولدي بتقوى الله وطاعته وبقايد امره الشريف المطاع الجليل وطاعته

تيجازنامهيا مهلا نه محمدن خاسي

بهریبری دووین ژ نیجازه نامییا مهلا
نه حمهدی خاسی

به لگه نامه یه کا فهرمی سه یارته
چاپکرنا مهو لوود نامه ییا زازاکی

مهتتا مهولدی ۱۴ بهشان و ۳۶۶ بهیتان پیک تی. وهک قالبی
نقیسینا مهولدان ب وهزنی "فاعیلاتون، فاعیلاتون، فاعیلون «هاتیه
نقیسین. ههر بهشهک ب بهیتین دوباره «Wazenê ger ma xelasîyya
temam / Vatişê ma, es-selatu wes-salam (دخوازن کهر تمم
خه لاسیا تهمام / کوئتا مه، ئەس-سه لاتو وهس-سه لام)» دقه ده. ژ بو
کو دریزن، بهشا دو بهم و بهشا سیزده هم د ناف خوه ده دین دو بهش و ل
بنی وان ژى ئەهه بهیتا داخوازا سه لاواتان دوباره دبه. لى بهشى داوین ب
بهیتا:

«و ارزق اللهم حسن الخاتمه لجميع المسلمين الفاتحه»

«ئهه مهولدی شهریف کو ژ ئالیی کهره مدار ته حمهدی خاسی
ئهفه ندی ژ کوندی هه زانی کو ب سه ده فه را لجنی یا کریدای و یلایه تی
جه لیله دیاریه کریشه و ب لیسانی زازا هاتیه نقیساندن ل سه روخسه تا
کو د جه لیله یی نه زاره تی مه عاریف ده رۆژا ۲۵ ئادر ۱۳۱۵ ب بلندای
هاتیه نقیساندن جارا پیشین ژ چار سه د نوسخه یی ئیبارته د چاپخانه یی
لیتوگرافیا یا ل ویلایه تا مه زکوور هاته چاپکرن و به لافکرن. نه گهر ژ
ده رفه یی ئانا چاپ بکه دی بهرپر سیاری یا وی به.»

چاوا کو دخویه، ل فر دبیژن «لیسانی زازا» لى د نه وراقین کو ژ
بو ده ستورا رووخسه تی هاتنه نقیسین ده وهک «Zaza lisani üzerine
muharrer Kürtçe mevlüd-i şerif «واته «مهولدا شهریف یا
کوردی کو ب لیسانی زازاکی هاتیه نقیساندن» ده ریاس دبه. گه لهک
ئه شهکراهه کو زاراقایی زازاکی د ناف کوردی ده هه ساب بوویه.

